

Тетяна ПОЛЯКОВА,
orcid.org/0000-0001-5711-9967
кандидат філологічних наук,
провідний науковий співробітник відділу мов України
Інституту мовознавства імені О.О. Потебні Національної академії наук України
(Київ, Україна) polyakovamihajlina@ukr.net

УКРАЇНСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК НОМІНАТИВНИЙ РЕСУРС СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОГО СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО КОНТЕКСТУ

У статті розглянуто особливості використання української лексики у російськомовних медіа України та в ЗМІ поза її межами. Українське лексичне запозичення аналізується з позиції актуалізації суспільно-політичного дискурсу на теренах пострадянських країн та у зв'язку із сучасними воєнними викликами, українсько-російським протистоянням.

Метою статті є встановлення чинників, які зумовлюють залучення українізмів до східнослов'янських мов (російської зокрема), аналіз механізму функціонування українських слів та висловів, дослідження результатів сучасної міжмовної взаємодії соціумів, що контактують.

Автор статті доходить висновку, що склад українських лексичних елементів у мові-реципієнті є масштабним і різнобарвним: від оригінальних вкраплень і транслітерованих лексем до цілих висловів і прецедентних текстів, від актуалізованих історизмів і лексики спільного східнослов'янського фонду до сучасних диференційних лексичних номінацій. Українізми на російському тлі зазнають суттєвої словотвірної та семантичної деривації, остання може здійснюватися під впливом динамічних процесів у мові-оригіналі. На появу нових конотаційних відтінків та низки новоутворених лексико-семантичних варіантів значною мірою впливає ідеологічне спрямування медійного джерела або інтернет-публік. Семантичні зміни у смисловій структурі українізмів мають широкий спектр: від звуження лексичного значення до його узагальнення і навіть зміни, що руйнує сталі парадигматичні зв'язки в лексичній системі як української, так і російської мови, сприяє розширенню лексичної сполучуваності українізмів і набуттю ними нових стилістичних рис.

Таким чином, українізми є затребуваним номінативним ресурсом у російськомовних медіа України та поза її кордоном. Українська лексика перш за все відображає національний колорит мовної картини українського світу, засвідчує появу нових характеристик міжнаціонального східнослов'янського спілкування, яке відзначається інтенсивністю українського мовного впливу на російський суспільно-політичний контент, перевагою вибору українізмів як найвлучніших номінативних засобів, що і є провідним чинником їх запозичення.

Ключові слова: суспільно-політичний дискурс, мова мас-медіа, міжмовна взаємодія, лексичне запозичення, номінація, українізм, семантична трансформація, східнослов'янський лексичний фонд.

Tetyana POLYAKOVA,
orcid.org/0000-0001-5711-9967
PhD in Philology,
Leading Researcher at the Languages of the Ukraine Department
Potebnia Institute of National Academy of Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine) polyakovamihajlina@ukr.net

UKRAINIAN BORROWINGS AS A NOMINATIVE RESOURCE OF EAST SLAVIC SOCIAL AND POLITICAL CONTEXT

The article deals with the specific use of the Ukrainian vocabulary in the Russian-speaking media of Ukraine and mass media abroad. Ukrainian lexical borrowings are analyzed within the updating of social and political discourse in post-soviet countries. It is also described concerning modern military challenges, Ukrainian-Russian resistance.

The aim of the article is identifying factors that cause Ukrainian vocabulary involvement into East Slavic languages (Russian, especially), analysis of the mechanism for the Ukrainian words and statements functioning, study of the outcomes of modern interlingual interaction of contact communities.

The author comes to the conclusion that the composition of Ukrainian lexical components in the source language is extensive and diversified: starting with the original inclusions and transliterated lexemes up to the entire expressions and precedential texts, from actualized historical vocabulary and the vocabulary of the common East Slavic fund to the modern differential lexical nominations. On the Russian background Ukrainisms undergo an immense word-forming and semantic derivation. The latter is possible to be influenced by dynamic processes in the original language. It is the

ideological connotation of a media source or Internet public that impact the emergence of connotational inflections and many newly formed lexical and semantic variants. Semantic changes in notional structure of Ukrainisms include a wide spectrum: starting with the narrowing of lexical meaning to its generalization and the change. The shift ruins the stable paradigmatic connections in a lexical system of both the Ukrainian and Russian languages; it also promotes the extension of lexical connection function of Ukrainisms and their acquirement of new stylistic features.

Thus, Ukrainisms is a in-demand nominative resource in Russian-speaking media of Ukraine and abroad. First and foremost, Ukrainian vocabulary reflects a national colorit of a linguistic picture of the Ukrainian world, proves the emergence of new features of the intercultural East Slavic communication that is characterized by the intensive Ukrainian linguistic influence on the Russian social and political content, the preferable choice of the Ukrainisms as the most accurate nominative instruments. These are leading factors of their borrowing.

Key words: *social and political discourse, mass media language, interlingual interaction, lexical borrowing, nomination, Ukrainism, semantic transformation, East Slavic lexical fund.*

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуалізація суспільно-політичного дискурсу на теренах східнослов'янських, пострадянських, країн та інтерес до нього фахівців з відповідних галузей знань і пересічних громадян зумовлюють повсякчасне звернення лінгвістів до аналізу публіцистичних текстів, дослідженню номінативних засобів у ньому. Одним з різновидів таких мовних ресурсів є українізми, які, як суто культурологічні національні знаки, масштабно використовуються у мові сусідів української держави. Вживання українських слів і висловів призводить до певного впливу на лексичний інструментарій мови-реципієнта, до семантичних змін, трансформації комунікативних моделей і словотвірної деривації, що надає сучасному міжнародному спілкуванню новітніх рис.

У дослідженнях із цієї проблематики, зазвичай, подають класифікацію українських елементів, висвітлюють історію залучення української лексики в російськомовний контент, подекуди встановлюють особливості семантичних змін українізмів (Bilaniuk, 2005), аналізують міжмовні контакти і труднощі перекладу низки українських лінгвокультурних знаків в інокультурному тексті (Чередниченко, 2007), порушують питання міжмовної конвергенції близькоспоріднених мов у вузькому аспекті – проблему реалізації стилістичного (прагматичного) потенціалу українських номінацій (Дика, 2018), вивчають специфічні символічні особливості української лексики, які виявляються у міжкультурній комунікації (зіставленні різних мовних картин світу) та є вербалізацією різноманітних кодів української (етно)культури (Снитко, 2008).

Вирішення комплексної проблеми українського лексичного запозичення досі має свої прогалини, а саме: всебічний огляд різноманітного за складом, тематикою і хронологією українського матеріалу, спектр функціонального навантаження в залежності від авторських інтенцій, адаптаційні процеси на іншомовному тлі, а також вплив іде-

ологічного спрямування медійного джерела на формування смислової структури українізмів.

Метою статті є встановлення чинників, які сприяють залученню українізмів до російської мови, з'ясування складу українізмів, аналіз механізму функціонування української лексики в російськомовних ЗМІ України та в російських медіа поза її межами, дослідження результатів сучасної міжмовної взаємодії, яка активує низку специфічних лінгвістичних процесів.

Методи дослідження. У статті використовуються: метод лінгвістичного опису із залученням дослідницьких методик узагальнення та класифікації; контекстологічний аналіз, який дає можливість виявити нові лексичні значення українізмів; метод компонентного аналізу (на підставі лексикографічних даних і контекстуального оточення українських лексем), який сприяє осмисленню формування семантичної структури українських запозичень; зіставний аналіз із метою визначення специфіки семантичних та словотвірних процесів у колі українських номінацій.

Виклад основного матеріалу. Комунікація та взаємовплив соціумів, що контактують (ворокують), має різне підґрунтя: спільний історичний або культурний розвиток на певних, окремих хронологічних зрізах, міжнародні відносини в економічних аспектах, суспільно-політичні та воєнні виклики, які зумовлені географічним сусідством і не тільки.

Сучасна динаміка українсько-російської мовної взаємодії, що віддзеркалює стосунки східнослов'янських народів, пов'язана з низкою факторів різного характеру. Насамперед це зростання статусу української мови в державних та побутових мовленнєвих сферах України, інтенсивний розвиток української мови, спричинений стабілізаційними процесами української незалежності. Важливими є і такі чинники, як неможливість винайти російський лексичний еквівалент до української номінації (що пояснюється символічним характером українізму, наявністю у його семантичній структурі специфічного лінг-

вокультурного компоненту), намагання адресанта більш влучно донести інформацію до російськомовного адресата, реалізація номінативної або прагматичної функції (як вибір мовних засобів екзистенціальної боротьби). Все це призводить до того, що перша чверть XXI ст. відзначається активним функціонуванням української лексики в східнослов'янських мовах, у російській зокрема.

Розглянемо, як цей механізм працює на практиці.

Використання українських лексем, оригінальних вкраплень, словотвірних похідних або оказіоналізмів, утворених від українських лексичних елементів, – характерне явище як для російськомовних медіа України, так і для російських текстів. Залучення українізмів у закордонний російськомовний контент пов'язано з дискусіями на тему політичного «клімату» в Україні, українсько-російських стосунків (наразі – воєнного конфлікту). Вживання тих же самих елементів у російськомовних ЗМІ України є більш масштабним і різнобічним, оскільки має природний фундамент двомовності: у досвідченого та красномовного адресанта України (політика, політолога, політконсультанта, публіциста, журналіста, блогера) завжди знайдеться «за лаштунками» влучне і колоритне українське найменування, яке буде прозоро відображати сутність реалії, що аналізується.

Українізми в російськомовних медіа України виконують різні функції, тому їх можна розподілити за групами. Це українські лексеми і вислови, які містять іронічний відтінок у визначенні явищ, що обговорюються, так звані негативізми, які вказують на недоліки в українському суспільно-політичному житті, наприклад: *зубожиння, занепад, занедбаний, негаразды, підозра, обіцянки-цицянки, балачки, зрада, зрадники, керманычи, мытци, нехтувать, ганебный, 'дила не буде', 'сыграть казочку про цапа-видбувайла'* і т. под. Частотне вживання низки подібних одиниць призводить до характерних змін у їхній змістовій структурі. Так, українізм *зрада* (рос. «измена; предательство») набуває значення 'поразки' (рос. «поражение») і в контексті політичних дискусій (як в українській, так і в російській мові) формує антонімічну пару з українською лексемою *перемога*, українізми *обизнаность / обизнаність і покращення* (рос. «осведомленность» та «улучшение») передають значення своїх антонімів і могли би бути їхніми еквівалентами у повному сенсі, якщо були б оформлені графосемантичними засобами (тобто «обизнаність» та «покращення» в лапках). Протилежного змісту дістають українські

вкраплення *нечуване* (рос. «неслыханное»), *фантистичне, унікальне, здобутки* (рос. «достижения»), які містять у своєму значенні елемент іронії. Українізм *попередники* (рос. «предшественники»), який передається в російськомовних друкованих ЗМІ на будь-який лад (наприклад, *напередники*), позначає осіб, близьких до *цапа-видбувайла*, тобто політичних діячів, які (за визначенням їхніх опонентів) є повноцінними винуватцями подальших проблем і негараздів у політичному та економічному житті української держави: «По мнению действующих украинских политиков и политтехнологов, “попередники” – политические банкроты, давно утратившие доверие общества. Их клеймят “преступным прошлым”, откровенно высмеивают» (2000. 31.03–6.04.2017, с. С 4).

З розвитком нового лексико-семантичного варіанту (як в українському, так і в російському політичному дискурсі, в останньому випадку – під впливом української мови: 'пока обсуждают – это *зрада* или *перемога*?') українізм *зрада* набуває частотного використання, розширює свою лексичну сполучуваність (наприклад, 'угольная *зрада*', 'разгонять *зраду*', '*зрада* крадется') й активно вживається на позначення не тільки українських реалій, а й російських, про що свідчать численні мовленнєві ілюстрації з інтернет-простору: 'европейская *зрада*'; 'выставляют красные линии, обвиняя в *зраде*'; 'российское общество испытало величайшую *зраду*, когда начался уход из Херсона' (Інтернет-ресурс. 2023). Така ж медійна або інтернет-комунікативна «асиміляція» є характерною і для українізму *перемога*, вживання якого поширюється на позначення російських проблем: 'Не надо праздновать *перемогу*! Достичь *перемоги*, вынося подстанции генератора, невозможно' (Інтернет-ресурс. 2023). Чи увійдуть українізми *зрада* і *перемога* (*зрада* в значенні «поразки на політичному фронті», *перемога* подекуди з негативною конотацією) до російського мовного фонду зі стійкою лексикографічною фіксацією або залишаться номінаціями сучасного історичного періоду, так званими лексемами-одноденками, покаже час.

Загалом, характеризуючи українську дійсність, російськомовний адресант (і насамперед той, хто добре володіє українською мовою) може вжити будь-яке українське слово для відтворення української панорами: *брехунець* (у знач. «брехун», рос. «врун»), *лідерка, посипака, халява* (у знач. «дармовщина»; лексема, як і слово *брехун*, є притаманною і для російського обласного, периферійного вжитку), *местечково* (прислівник, утворений на російському тлі від українського 'міс-

течко' – «невеличке місто, поселення»), *фортеця* (рос. «крепость»), *сокира* (рос. «топор»), */контр/наступ* (рос. «наступление»), *незламний / незламність* (рос. «несокрушимый» / «несокрушимость»), *вышкіл* (рос. «подготовка»), *підозра* (рос. «подозрение»), *грóбиш, гопак* ('український бойовий танець'), *помірковано* (рос. «рассудительно») та ін., наприклад: «Официальный Киев пытається *местечково* хитрити, чтобы проскочить *між крапельками* по завету и принципу патриарха отечественной политики» (2000. 4–10.09.2000, с. В 1); «Столько *халявы* идет сейчас в Украину из-за рубежа!» (Интернет-ресурс. 2023); «Президент должен осуществить *контрнаступ* или он потеряет право голоса» (Интернет-ресурс. 2023).

Українські історизми *пан(-ы), панщина, наймит, кат(-ы)* повертають адресата в минуле і акцентують увагу на загальних рисах історичних явищ і схожих із ними сучасних, наприклад: «Наши люди уезжают в Западную Европу на *панщину*, на поля» (TV. NewsOne. Великий вечір. 8.06.2020) (*панщина*, істор. – дармова примусова праця на пана, поміщика в Україні); «Денежные *паны* успели скупить генераторы заранее» (Интернет-ресурс. 2023) (*пан*, заст. – польський поміщик в Україні). Використання лексеми *пан* у ролі звернення розцінюється як один із засобів конфліктного дискурсу або вираження протистояння ворогуючих сторін: «И не суйтесь, *панове*, мы вас предупреждали!» (Интернет-ресурс. 2023).

Використання у російськомовних медіа України номінацій *мова, громадянин, заробитчанин* здебільшого призводить до звуження значень українських лексем: *мова* – це саме 'українська мова', а не якась інша, *громадянин* – це тільки ' мешканець України', *заробитчанин* – саме 'український громадянин, який виїхав за межі своєї вітчизни на заробітки', а не якийсь інший (одночасно україніزمі реалізують економію номінативних засобів), наприклад: «Методички, с которыми сидят люди конкурирующих политиков, точь-точь повторяют друг друга, разве что одни написаны по-русски, а другие – *мовою*, сообщил один из штатных политконсультантов» (Вести. 8.10.2020, с. 4). Традиційне вживання українізму *заробитчанин* (як номінації, яка відображає реальний і тривалий факт соціально-економічного рівня України) супроводжується утворенням на російському тлі словотвірних похідних – *турист-заробитчанин, заробитчанство*, сам же українізм може замінюватися у тексті словосполученням з іншою запозиченою лексемою – 'украинский гастарбайтер': «Трудовая миграция в Украине в военный период будет продолжаться, т. к. власти

недостаточно делают для улучшения инвестиционного климата, что сократило бы *заробитчанство*» (Сегодня. 11.04.2019, с. 2); «Легитимность украинских выборов ставят под сомнение из-за того, что на них не смогли проголосовать *громадяны* на оккупационных территориях» (2000. 26.04–2.05.2019, с. А 6).

Цікаво, що українізм *мова* та *заробитчанин* у своєму новому, звуженому значенні набули поширеного і стабільного використання в російських текстах поза межами української держави, у той же час у російськомовних мас-медіа України фіксуються поодинокі приклади використання таких номінацій зі зворотним семантичним процесом – узагальненням архісеми українського найменування, наприклад: «На нынешнем политическом форуме – выходцы из заморских территорий... или просто дети “*заробитчан*”, как, например, представитель, выросший в Париже в семье филиппинцев» (Сегодня. 9.07.2018, с. 11). Вживання *nomina personalis* з уточненням національного походження – «украинские *заробитчане* в Эстонии» (Вести. 16.10.2018, с. 2) – вказує на стабільність вживання запозиченої української лексеми (як у звуженому, так і в узагальненому значеннях).

Прецедентність, яка має місце в текстах суспільно-політичного характеру, базується на різнобарвному українському національно-когнітивному матеріалі. Діапазон прецедентних феноменів у російськомовних ЗМІ України охоплює цитацію українських віршів і фразеологізмів ('*боритесь – поборите*'; '*пройти / проскочить між крапельками*' – тобто «вийти сухим із води»), квазіцитацію українських прислів'їв (частотний варіант, який фіксується у медіа, – '*на тобі, Боже, що мені негоже*', правильного – '*на тобі, небоже, що мені негоже*'), українських висловів ('*бути не на часі*'; '*щоразу, що треба*'), українських примовок та прислів'їв із загального східнослов'янського фонду ('*гуртом і батька легше бити*'; '*не так страшен черт, как его малюют*'), найменувань українських художніх творів і кінофільмів, а також кінематографічної продукції історичного або радянського періоду ('*Зачарована Десна*' – автобіографічна повість О. Довженка /1956/ та українська кінематографічна стрічка /1964/).

Використання фонових знань із загальним національно-культурним кодом реалізує додаткове змістове навантаження, надає висловлюванню конотативного забарвлення, слугує засобом привертання уваги адресата, наприклад: «Чиновники пытаються хитрити, чтобы проскочить “*між крапельками*” – по завету и принципу патриарха отече-

ственной политики» (2000. 4–10.09.2020, с. В 1); «Плодородная почва для “торможения” законопроекта – в комитетах, где возможна отсрочка под предложением “идея не на часі”...» (Вести. 12.11.2021, с. 2); «Ключевое правило украинской политики “гуртом і батька легше бити” никто не отменял» (Вести. 23.12.2021, с. 4).

Неможливо залишити поза увагою і українізм *майдан* з його розгалуженою низкою неологічних лексико-семантичних варіантів. Зауважимо, що лексема *майдан* у своєму первинному значенні належить і до периферійних, обласних російських номінацій (у південних областях Росії, як і в Україні, це – площа, де відбуваються зібрання, мітинги). Тобто початковий східнослов'янський ЛСВ згодом набуває усталеності і містить у собі культурологічний компонент, який є співвіднесеним з українськими суспільними та побутовими традиціями.

Акції протесту, які відбуваються на головній площі української столиці (Майдані) з кінця ХХ – поч. ХХІ ст., зумовлюють розвиток нових ЛСВ у структурі слова: ‘акція протесту; революція’, ‘учасники такої акції’ (про детальний розвиток лексико-семантичних варіантів українізму див.: (Полякова, 2015)). Насамперед у цих значеннях лексема *майдан* активно вживається у східнослов'янських мовах у другому десятиріччі ХХІ ст. Із плином часу смислова структура українського неосемантизму залишається динамічною на російському ґрунті: слово вживається на позначення і безстрокової акції протесту, і революції, і соціального бунту, і державного або воєнного перевороту, і навіть спецпроекту за участю іноземних країн або війни. Ілюстрації вживання українізму, утвореного за метонімічним переносом (‘місце події → подія → учасники події’), не надають можливості остаточно визначити семантичний об'єм номінації, наприклад: ‘протест превратился в *майдан*’; ‘*майдан* превратился в революцию, затем в переворот и войну’ (Інтернет-ресурс. 2023), тобто кожний реалізований ЛСВ заперечує інший.

Тим не менш українізм *майдан* у згаданих нових значеннях має здатність переходити у категорію локально-нейтральних найменувань, тобто позначати соціальне протистояння з характерними рисами (використання палаючих шин, коктейлів Молотова, зведення барикад, захоплення адміністративних будівель, безстроковий термін акції) без будь-якої територіальної прив'язки, пор.: «немецкий *майдан*» (2000. 27.12.2013–2.01.2014, с. F 6); «*майдан* в Тбилиси» (2000. 31.01–6.02.2014, с. В 6); «повторение *майдана* в Абхазии (*майдан*

по-кавказски)» (Вести. 29.05.2014, с. 10); «чешский *майдан*» (Сегодня. 19.11.2014, с. 7); «*майдан* в центре Варшавы» (2000. 28.11–4.12.2014, с. А 6, А 8); «репетиция *майдана* в Турции» (2000. 5–11.12.2014, с. В 2); «допустимость молдавского *майдана*» (2000. 12–18.12.2014, с. А 5); «*майдан* в Армении» (Сегодня. 6.07.2015, с. 18); «вспыхнул греческий *майдан*» (Вести. 16.07.2015, с. 7); «*майдан* в Киргизстане» (Вести. 7.10.2020, с. 4); ‘*майдан* во Франции’; ‘будет ли *майдан* в США в связи с арестом Трампа?’; ‘начать *майдан* в Белоруссии’; ‘новый внутрироссийский *майдан*’; ‘одна половина Израиля, условно демократическая, почти уже устроила *майдан*, чтобы свергнуть действующее правительство’ (Інтернет-ресурс. 2023).

Активне функціонування українізму *майдан* супроводжується утворенням численних словотвірних похідних на російському тлі: *антимайдан*, */де/майданизация*, *промайдановский*, *майданистик / майдановец*, *майдановка*, *постмайдан*, *отмайданенный*, *отмайданизированный*, *майданоначальник* і т. под. (поза увагою залишаємо велику кількість okazіоналізмів, які час від часу актуалізуються), нових словосполучень та виникненням багатозначності у таких висловах, як ‘увлечься *майданом*’, ‘критиковать *майдан*’, ‘спорт вне *майдана*’, ‘пройти *майдан*’ (в останньому прикладі: ‘пройти головною площею’ і ‘брати участь у протесті’).

Періодична контекстуальна втрата семи, яка вказує на локальне походження явища ‘*майдану*’, не впливає на визначення слова як української культури, що містить або передбачає у своїй смисловій структурі інформацію про первинну локацію та історичні передумови розвитку новітніх значень (див. сучасні українські лексикографічні видання: «*майдан*... 2) (з великої літери) *Майдан Незалежності* – київська центральна площа, яка стала уособленням так званої Помаранчевої революції 2004 р.; символ народного опору й вільного волевиявлення» (Жайворонок, 2018: 373); пор. вживання українізму в англійській мові, яке супроводжується у західноєвропейських ЗМІ світлою головної площі української столиці: “Ukraine could be looking at another *Maidan*” (Politico. April 18, 2023).

За всіма показниками використання української номінації *майдан* в близькоспоріднених мовах, зокрема в російській мові, можна стверджувати, що українізм забезпечує собі стабільне місце в різного роду російських лексикографічних джерелах, можливо, з омонімічною «перспективою» щодо попереднього, початкового ЛСВ – ‘головна площа’.

Висновки. Таким чином, українські лексеми, їхні словотвірні похідні, утворені як на українському, так і на російському тлі, українські вислови різного характеру є актуалізованим і провідним номінативним ресурсом у російськомовних медіа України та в ЗМІ поза її кордоном. Українізми в російськомовному тексті відображають національний колорит мовної картини українського світу, набувають широкого спектру нових лексико-семантичних варіацій, які вказують на новий зміст української номінації (протилежний, звужений чи узагальнений) або містять у своїй лексико-семантичній структурі нові конотативні відтінки (іронічні, зневажливі, саркастичні). Рух від нейтрального змісту до певного прагматичного потенціалу, іронічної конотації зумовлює ідеологічне спрямування медійного джерела. Конфліктний дискурс, який є притаманним опозиційним медіа України або засо-

бам масової інформації сусідньої держави і який характеризується розходженням у розумінні чи оцінці сучасної ситуації, наявністю негативних емоцій, антипатії стосовно нагальних процесів, призводить до семантичних змін у смисловій структурі українських лексем. Водночас українізми в російськомовних текстах суспільно-політичного характеру актуалізуються, новітні українізми або неосемантизми (на зразок 'майдану') запозичуються, це зумовлює їхню семантичну і словотвірну динаміку на російському тлі, утворення синонімічних, антонімічних пар або лексико-семантичних груп. Аналізовані процеси засвідчують появу нових ознак міжнаціонального спілкування, яке відзначається інтенсивністю українського мовного впливу на російський лексичний фонд, перевагою вибору українізмів як найвлучніших номінативних засобів, що і є провідним чинником їх запозичення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bilaniuk L. *Contested Tongues. Cultural Correction in Ukraine*: Cornell University Press Ithaca and London. 2005. 230 p.
2. Дика Л. Функції українізмів у російськомовних текстах (на матеріалі мови блогерів). *Наукові записки НаУКМА. Мовознавство*. 2018. Т. 1. С. 75–82.
3. Жайворонок В. В. *Антологія знаків української етнокультури* : Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2018. 760 с.
4. Полякова Т. М. Семантичні трансформації лексеми *майдан* у сучасній російській мові (на матеріалі російських текстів ЗМІ). *Мова і культура*. Київ : ВД ім. Дм. Бурого. 2015. Вип. 18. Т. III (178). С. 52–59.
5. Снитко О. С. Коди культури у мовній об'єктивізації дійсності. *Studia linguistic. Збірник наукових праць КНУ ім. Т. Шевченка*. 2008. С. 115–121.
6. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.

REFERENCES

1. Bilaniuk L. *Contested Tongues. Cultural Correction in Ukraine*: Cornell University Press Ithaca and London. 2005. 230 p.
2. Cherednichenko O. I. *Pro movu i pereklad* [On Language and Translation]. Kyiv. Lybid, 2007. 248 p. [in Ukrainian]
3. Dyka L. *Funktsii ukrainizmiv u rosiiskomovnykh tekstakh (na materialy movy blogeriv)* [Functions of Ukrainianisms in Russian-language Texts (based on the language of bloggers)] *Naukovi zapiski NaUKMA. Movoznavstvo. Tom 1* [Scientific notes of NaUKMA. Linguistics]. 2018. Vol. 1. pp. 75–82. [in Ukrainian]
4. Zajvoronok V. V. *Antolohiia znakiv ukrainskoi etnokultury* : *Slovyk-dovidnyk*. [The Anthology of Ukrainian ethnocultural signs : the Vocabulary-Guide]. : Kyiv, Naukova dumka, 2018. 760 p. [in Ukrainian]
5. Polyakova T. M. *Semantychni transformatsii leksemy maidan u suchasni rosiiskii movi (na materialy rosiiskykh tekstiv ZMI)* [Semantic Transformations of the Lexeme *Maidan* in the Modern Russian Language (on mass media texts material)]. *Mova i kultura*. Kyiv : VD im. Dm. Buraho. 2015. Iss. 18. Vol. III (178). pp. 52–59. [in Ukrainian]
6. Snytko O. S. *Kody kultury u movnii obiektyvatsii diisnosti* [Codes of culture in the linguistic objectification of reality]. *Studialinguistica. Collection of scientific works of T. Shevchenko KNU*. 2008. pp. 115–121. [in Ukrainian]